

osvajanja nemačkog militarizma od 1871. do 1945. Antifašizam nije ideološka tvorevina niti manipulativni mit (Fire, Nojbert), a nije ni inercija nemačkih intelektualaca kako tvrdi Akerman, već razuman oprez protiv obnove najopasnijeg kontinentalnog nacionalizma.

4. 3. Teorijski prigovori.

Pisci koji podržavaju CKK uglavnom prihvataju pristup i metod njenih pisaca i osnovna načela teorija o totalitarizmu. Da bi celina problema bila jasnija, ovde bi trebalo nešto više reći o argumentima kritičara.

Da li je Aušvic neopravdano zamaglio zločine komunizma i da li su odista istoričari sve do pojave CKK bili o zabludi o tome koje je najveće zlo 20. veka? Više kritičara uočilo je da CKK nije otkrovenje jer je i pre nje bilo sistematskih naučnih dokaza o gulagu (Fajnsod, Konkvest, Solženjicin, Medvedev, Suvarin itd.). U jugoslovenskoj misli o društvu CKK pogotovo nije novina, jer se kod nas odavno piše o zločinima staljinizma. Levica je bila dovoljno samokritična prema sebi da bi CKK bio otkrovenje. Pisci CKK nastojali su, međutim, da istaknu besprimernost komunističkih zločina i da se odrede ne toliko prema zločinima komunizma, koliko prema okolnosti da je ideologija u čije su ime ovi izvedeni bila od mnogih ljudi i intelektualaca neopravdano tretirana kao istinska i bolja alternativa kapitalizmu.

4. 3. 1. NEPOUZDANOST PODATAKA I IZVORA.

U CKK (što njegovi pisci delom priznaju) nisu svi podaci verodostojni jer nisu međusobno uporedivi (izjednačavaju se umrli i ubijeni), niti su izvori uvek pouzdani, pa se više pripisivalo nego što se egzaktno moglo proveriti. Vrlo su različite i teško uporedive sekvence zločinačkog lanca (od Pola Pota do Bader-Majnhof, od Katina do Popjeluška), svuda je jedinstveni neprijatelj – komunizam. U ekumenskoj perspektivi poduhvata, od NR Kine do Kube, nije jasno šta povezuje sva ubijanja. Za razliku od razvijenih teorija o totalitarizmu, koje se uglavnom bave staljinizmom, ovde se optužuje komunizam svuda i u svakom vremenu.

Početna vizija komunizma kao kriminalnog režima nužno je uslovila neistoričnost pristupa, čime je potcenjen značaj složenih činilaca u lokalnim sklopovima. Nema razrađenog uporednog okvira za istraživanje socijalističkih država, jer je glavna teza da su sve verzije komunizma varijacije jednog roda. Doduše, više pisaca pokušavalo je da naznači specifični kulturni faktor i prevlada osnovni apriorizam redaktora. Margolin delimično uvažava značaj konfučijanizma u Kini i tradicije verskih ratova u jugoistočnoj Aziji, Vert govori o ruskom samodržavlju i sl. Neuporedivi i po vrednosti različito pouzdani izvori bili su po teorijsko zaključivanje višestruko katastrofalni: dok su arhivi SSSR-a i Češke delom otvoreni, u Kini nisu dostupni, a pitanje je da li ih u Avganistanu i Mozambiku i ima. Procene i pripisivanja su u tim slučajevima neizbežni. Slična je situacija i sa ostalim historiografskim radovima. U nekima ima ozbiljnih podataka, a u drugima su tek učinjene predradnje koje treba da omoguće međubilans. Izbor literature je pristrasan. Vert nigde ne citira I. Dojčera (Deutscher), Hobsbauma niti Merla, a najviše je citirana knjiga Melgunova i Kurtoin pariski časopis "Komunizam". Margolin ignoriše anglosaksonske sinološke studije (E. Snow, S. Schramm, J. Chen, Robinson) i navodi samo W. Hintona i Ferbenksa (Fairbanks) (Rossanda 1998). Zanimljiva je nova sovjetska građa iz arhiva (prepiska Staljina i Šolohova o teroru za